

Нині в практичних ветеринарних спеціалістів виникають труднощі при виборі найефективнішого антгельмінтика для лікування тварин, хворих на фасціольоз.

Для підвищення терапевтичної ефективності будь-яких препаратів важливо знати стан неспецифічної резистентності хворих тварин, вплив антгельмінтиків на її показники з тим, щоб за необхідності застосовувати не лише препарати етіотропної терапії (антгельмінтики), а й імунокоректори. Тому ми вивчали терапевтичну ефективність комплексного методу лікування худоби, хворої на фасціольоз, визначали імунomodulatory властивості препаратів.

Досліди проводили в 1997—1998 рр. у КСП «Колос» Овруцького району Житомирської області. Гамма-фон на території господарства в середньому становив 39 мк Р/год, а щільність радіоактивного забруднення території коливалась у межах 5—10 Кі/км². Досліджували три групи корів віком 4—6 років по 15 голів у кожній: в одній були клінічно здорові (контрольні) і в двох — хворі тварини (дослідні). Фагоцитарну активність, фагоцитарний індекс, абсолютний фагоцитоз нейтрофілів крові, бактерицидну і лізоцимну активність сироватки крові досліджували за загальноприйнятими методиками, модифікованими Ю.М.Марковим і В.Ю.Чумаченком.

Для постановки опсоно-фагоцитарної реакції лейкоцитів використовували добову 2-мільярдну тест-культуру *St. aureus* 209 P. Для оцінки фагоцитозу визначали його активність та індекс і абсолютний фагоцитоз.

Для вивчення бактерицидної активності сироватки крові брали добову бульйонну культуру *E.coli*, серовар O26 на бульйоні Хотінгера.

Щільність культури визначали фотонелеметричним методом на ФЕК-56 (світлофільтр №6); лізоцимну активність сироватки крові — фотоелектрокалориметричним методом, використовуючи тест-культуру *M.lysodeikticus*, штам 2665.

Для діагностики хвороби застосовували метод послідовного промивання фекалій. Підраховували кількість яєць фасціол у 1г.

Показники неспецифічної резистентності досліджували до, а потім через 7, 15 і 30 днів після застосування препаратів.

Результати досліджень свідчать про зміни показників гуморальних і клітинних факторів при одночасному введенні бровальзену в дозі 1,0 г на 10 кг живої маси перорально і 10%-го розчину левомізолу внутрішньом'язово в дозі 75 мг АДР на 100 кг живої маси хворим та здоровим тваринам.

На початку досліджень інтенсивність інвазії у хворих тварин становила 12,9 яєць фасціол. Через 7 днів після введення хворим тваринам бровальзену і левомізолу

інтенсивність інвазії дорівнювала 9,8 яєць фасціол, а фагоцитарна активність (ФА) лейкоцитів крові щодо вихідних даних збільшувалась з 45,3±0,5% до 47,4±0,4% (на 4,5%), фагоцитарний індекс (ФІ) з 10,8±0,07 до 11,9±0,08 (на 9,9%), абсолютний фагоцитоз (АФ) з 14,4±0,05 до 15,7±0,05 (на 8,5%), бактерицидна активність (БА) сироватки крові з 57,8±3,5% до 59,9±3,7% (на 3,6%), лізоцимна активність (ЛА) — з 28,6±1,3% до 31,5±1,1% (на 9,3%, P<0,01). У лейкограмі відмічено зменшення еозинофілів на 2%, показники зменшення моноцитів і збільшення сегментоядерних нейтрофілів не відрізнялися.

Через 15 днів після введення препарату яєць фасціол не було виявлено. Щодо вихідних даних (до введення препарату) ФА лейкоцитів крові збільшувалась до

Бровальзен і левомізол (при одночасному введенні) виявили 100%-ну ефективність при лікуванні хворої на фасціольоз худоби. При комплексному лікуванні у хворих тварин через 15 днів і до кінця досліджень (90 днів) яєць фасціол не виявлено.

РЕЗЮМЕ

Эффективность комплексной терапии при фасциолёзе крупного рогатого скота в зоне радиоактивного загрязнения. Ю.Ю.Довгий

Изложены материалы морфологических, иммунологических и копрологических исследований. В зоне радиоактивного загрязнения у крупного рогатого скота, больного фасциолёзом, установлено снижение показателей неспецифической резистентности.

Ефективність комплексної терапії при

ФАСЦІОЛЬОЗИ

ВЕЛИКОЇ РОГАТОЇ ХУДОБИ
у зоні радіоактивного забруднення

Юрій ДОВГІЙ, кандидат ветеринарних наук
Державна агроекологічна академія України

52,5±0,2% (на 8,2%), ФІ — до 49,3±0,4 (на 16,3%), АФ — до 16,8±0,07 (на 14,3%), БА сироватки крові — до 62,6±4,0% (на 9,7%), ЛА сироватки крові — до 33,9±0,9% (на 15,7%, P<0,001). Лейкограма відповідала фізіологічним показникам. Гуморальні та клітинні показники захисту організму продовжували збільшуватись стосовно вихідних даних (див. таблицю).

При одночасному введенні клінічно здоровим тваринам бровальзену і левомізолу відмічено лише тенденцію до збільшення показників неспецифічної резистентності (ФА, ФІ, АФ, БА, ЛА). У лейкограмі змін щодо початкових даних не спостерігалось.

При одновременном пероральном введении бровальзена в дозе 1,0 г на 10 кг живой массы и 10%-го раствора АДВ в дозе 75 мг на 100 кг массы получен 100%-й эффект в лечении фасциолёза скота.

Complex therapy effectiveness in case of cattle fasciolosis in the radionuclide contaminated zone. Y.Dovgy

In the contaminated zone fasciolosis cattle show lowered indices of unspecific resistance.

Simultaneous administration of brouvalzen (1,0 g per 10 kg of live weight, orally) and 10 per cent solution of levamisole (75 mg of active matter per 100 kg of live weight, intramuscular injection) has proved to be the most effective medication of fasciolosis cattle. ■

Гуморальні та клітинні показники дослідних тварин (P < 0,01)

Показники	Бровальзен + левомізол	
	до дегельмінтизації (M ± m, n=15)	через 30 днів після дегельмінтизації (M ± m, n=15)
Фагоцитарна активність лейкоцитів крові, %	45,3 ± 0,5	51,9 ± 0,3
Фагоцитарний індекс	10,9 ± 0,07	13,7 ± 0,09
Абсолютний фагоцитоз, тис.мікр. кл/мкл крові	14,4 ± 0,05	17,8 ± 0,07
Бактерицидна активність сироватки крові, %	57,8 ± 3,5	64,6 ± 4,1
Лізоцимна активність сироватки крові, %	28,6 ± 1,3	36,6 ± 0,8